

Екологічна небезпека профілактичних палів у лісових насадженнях

Буц Юрій Васильович, к.геогр.н., доцент,

Барбашин Віталій Валерійович, к.т.н., доцент

*Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця,
Україна*

Дуже часто виникнення розвиток та поширення пожеж у довкіллі провокується використанням контрольованого вогню для профілактичного випалювання надґрунтових горючих матеріалів під пологом соснових та листяних насаджень. Вважається раціональним проводити такі пали не лише з метою зниження їх пожежної небезпеки, але головним чином для покращення лісорослинних умов екосистем.

Водночас випалювання горючих матеріалів з метою зниження їх запасів на покритих лісом ділянках лісового фонду є цілком неприйнятним. В таких лісових масивах для попередження виникнення пожеж і зниження пожежної небезпеки лісів проведення профілактичних контрольованих випалювань горючого матеріалу є доцільним лише на не покритих лісом ділянках (вирубках, просіках, згарищах і т.п.). Із-за великого різноманіття лісових горючих матеріалів на не покритих лісом ділянках і в рідколіссях найбільш пожежонебезпечна і широко поширена засохла злаково-різнотравна рослинність, яка відзначається високою швидкістю пожежного визрівання. Вогонь в таких умовах в суху і безвітряну погоду може розповсюджуватися зі швидкістю до 15км/год.

Контрольоване випалювання сухого травостою і старики ранньої весни чи пізньої осені на не покритих лісом ділянках вздовж доріг та поблизу населених пунктів виключає можливість виникнення пожеж влітку, оскільки без сухостою та старики вогонь по зеленому (вегетуючому) травостою поширюватися не може внаслідок високого вмісту вологи.

Більш раціонально і екологічно безпечно проводити випалювання горючих матеріалів восени, а не навесні. По-перше весняні випалювання різко знижують і нейтралізують результативність лісопожежної профілактики перед початком пожежонебезпечного сезону. З одного боку, в засобах масової інформації всіх закликають бути вкрай обережними з вогнем у лісі, а з іншого – вздовж доріг і в околицях населених пунктів масово підпалюють сухий травостій. Виникає висока задимленість, що ускладнює визначення місць виникнення (осередків) пожеж.

По-друге, весняні випали спричиняють великий збиток лісовій фауні і біорізноманіттю. Весна – період гніздування птахів і появи молодого покоління тварин, більшість з яких гине у вогні.

По-третє, вихід вогню з-під контролю найбільш вірогідний навесні, оскільки є початком пожежонебезпечного сезону, а восени він закінчується. Початок осінніх дощів, заморозки, випадіння снігу, як наслідок, знижують пожежну небезпеку у лісі.

Таким чином, профілактичні контрольовані випалювання горючих матеріалів на лісових ділянках з метою зниження їх пожежної небезпеки раціонально проводити лише на не покритих лісом площах і в осінній період.